

Article Info/Makale Bilgisi

Received/Geliş: 24.03.2025 Accepted/Kabul: 30.05.2025 Published/Yayınlama: 23.10.2025

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Değerler Eğitimi Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri

Ayşenur KULOĞLU¹, Merve ÖZER², Gülşah BORKURT³

Öz

Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarının (ODÖO) değerler eğitimine katkılarına yönelik görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim deseniyle gerçekleştirilmiş olup veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. 2023-2024 eğitim öğretim yılı kapsamında, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi okullarda Elâzığ ilinde görev yapan 15 okul öncesi öğretmeniyle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler, MAXQDA 2018 programına aktarılacak suretiyle içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre okul öncesi öğretmenleri, okul dışı öğrenme ortamlarının çocukların sorumluluk bilinci, özgüven, yardımseverlik ve paylaşma gibi değerleri kazanmalarına katkı sağladığını belirtmişlerdir. Değerlerin çocuklara aktarılması sürecinde öğretmenlerin rehberlik rolüne özellikle dikkat çekilmiş ve öğretmenlerin, doğru yönlendirmelerle çocukların öğrenme süreçlerine katkıda bulunmaları gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, okul dışı öğrenme ortamlarının soyut değerlerin somut deneyimlere dönüştürülmesinde önemli bir rol oynadığı ve bu sürecin dikkatli bir şekilde planlanarak uygulanmasının gerekliliği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul dışı öğrenme ortamları, değerler eğitimi, okul öncesi öğretmeni, okul öncesi.

¹ Doç. Dr., Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Elazığ-Türkiye, adonder@firat.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0217-8497

² Doktorant, Milli Eğitim Bakanlığı, Kahramanmaraş-Türkiye, mer-ve1939@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-0082-9188

³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Elazığ-Türkiye, gulsahborkurt2@gmail.com, ORCID: 0009-0002-1459-7760

Opinions of Preschool Teachers on the Effects of Out-of-School Learning Environments on Values Education

Abstract

This study aims to investigate opinions of preschool teachers on the contributions of out-of-school learning environments to values education. The study was conducted using a phenomenological design, which is one of the qualitative research methods, and data were collected using a semi-structured interview form. In the scope of the 2023-2024 school year, face-to-face interviews were conducted with 15 preschool teachers working at public schools under the Ministry of National Education in Elazığ province. The data obtained were transferred to MAXQDA 2018 program and studied using the content analysis method. According to the research findings, preschool teachers stated that out-of-school learning environments contribute to children's acquisition of values such as a sense of responsibility, self-confidence, helpfulness, and sharing. The teacher's guidance role was particularly emphasized in the process of transferring values to children, and it was mentioned that teachers must contribute to learning processes of children with correct guidance. In addition, it was emphasized that out-of-school learning environments played a significant role in the transformation of abstract values into material experiences, and that this process must be carefully planned and put into practice.

Keywords: Out of school learning environments, values education, preschool teachers, preschool.

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze kadar eğitim öğretim faaliyetleri geleneksel olarak okul ve sınıf içlerinde gerçekleşmektedir. Bu öğrenme ortamlarının daha sınırlı şartlara sahip olmaları, bazı konu ve kavramların teorik düzeyde kalması nedeniyle farklı öğrenme ortamları düşünülmüştür. Öğrencilerin daha etkin, kalıcı öğrenmeler gerçekleştirebilmeleri (Schürmann and Quaiser-Pohl, 2022), öğrenmeye karşı motivasyonunun artması adına okul dışı öğrenme ortamları (ODÖO) eğitim öğretim sürecine dahil edilmiştir. Literatür incelendiğinde ODÖO kavramı yerine “açık hava öğrenimi” kavramının da kullanıldığı görülmektedir (Tuuling vd., 2018). ODÖO sınıf dışında gerçekleşen, öğrencilerin duyu organlarını harekete geçirerek yaparak-yaşayarak öğrenmelerini destekleyen öğrenme ortamları olarak tanımlanabilmektedir. Eğitim öğretim zamanlarında, müfredata uygun olarak gerçekleşen, fiziksel okul binasının dışındaki ortamlar ODÖO’dur (Salmi 1993; Çağlayan vd. 2024). ODÖO çocukların, çevre ve yetişkinlerle iletişim de olup iletişim becerilerini geliştiren (Canning, 2010), yeni deneyimlerle birlikte özgürlük hissi, merak, keşfetme duygularını ortaya çıkaran ortamlardır (Tuuling vd. 2018).

ODÖO çocukların bilişsel gelişim, psikomotor gelişim, dilsel gelişimlerine etki ederek bütüncül bir gelişimi desteklemektedir. Bu ortamlarda çocukların akranlarıyla, çevreleriyle iletişim kurmaları sosyal duygusal gelişimlerini de etkileyecektir (Kuloğlu vd., 2023). ODÖO olarak doğa gezileri,

hayvanat bahçeleri, bilim merkezleri, meslek atölyeleri gibi birçok farklı alanın olduğu görülmektedir. Bu farklı alanlar çocukların birçok yönden gelişimini destekleyecektir. Bilim merkezleri çocukların hayal güçlerini geliştirebilir ve bilimsel düşünme becerilerini artırabilir (Gerber vd. 2001). Bilim merkezi, laboratuvar, müze gibi okul dışı öğrenme ortamları, çocukların bilim motivasyonlarına ve başarılarına olumlu etki etmektedir (Johansson and Sandberg, 2012; Schürmann and Quasier-Pohl, 2022). Doğa gezileri, hayvanat bahçeleri çocukların birden çok duyu organıyla öğrenmesini sağlarken aynı zamanda doğaya ve hayvanlara karşı sevgi ve saygı duygularını hissettirebilir. Akranlarıyla farklı bir ortamı paylaşan çocuklar hoşgörü, yardımseverlik, paylaşma gibi toplumsal değerleri de deneyimleyebilirler (Mann vd. 2022).

Millî Eğitim Bakanlığı, okul öncesi eğitim öğretim programlarında değerler eğitiminin gerekliliğine vurgu yapmaktadır (MEB, 2022). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Erdem-Değer-Eylem çerçevesi geliştirilerek çocukların değerleri davranışa dönüştürmelerinin desteklenmesi amaçlanmıştır (MEB, 2024a). Değerler eğitime ilişkin kök değerleri temele alan etkinlik kitaplarıyla birlikte süreci çocuklar için etkili bir hale getirmeye çalışmaktadır. Çocukların saygı, sevgi, yardımseverlik, hoşgörü, sorumluluk gibi değerlere sahip olmaları gerekmekte ve bunun için okullarda çalışmalar yapılması beklenmektedir Değerler soyut kavramlardır ve okul öncesi grubundaki çocuklar yaş grupları bu kavramları anlamlandırmada zorlanabilmektedirler (Uzun ve Köse, 2017). Bu nedenle değerlerin çocuklar için somut bir hale dönüştürülmesi onların öğrenmelerine yardımcı olacaktır. Bu değerlerin çocuklarda somut hale gelebilmesi, kalıcı olması, davranışa dönüşebilmesi için farklı yöntem ve teknikler araştırılmıştır. Soyut kavramlar olan değerler ODÖO'da etkinlik sırasında çocuklar için somut bir hale dönüşebilmektedir. Çocukların bulundukları ortam içerisinde yaşadıkları olaylar, gözlemleri, deneyimleri, çevreleriyle iletişimleri farklı değerleri yaşamalarına neden olabilecektir. Soyut değerlerin çocuklar açısından somutlaşması, çocukların aktif olarak yaparak yaşayarak yaşamaları değerleri kalıcı hale getirebilecektir. Bütün bunlar göz önüne alındığında ODÖO'nun değerler eğitimi sürecini daha etkin hale getirebileceği ifade edilebilir (Yıldırım, 2019).

Okul öncesi öğretmenlerinin ODÖO'ya ilişkin görüşleri öğrenmek amacıyla farklı birçok çalışma yapılmıştır. Ocak, Korkmaz (2018) fen ve okul öncesi öğretmenlerinin ODÖO'ya ilişkin görüşlerini araştırdıkları çalışma da, çocukların bu ortamlarda soyut kavramları somutlaştırarak kalıcı öğrenmeler gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Yıldırım, Özyılmaz Akamca (2017) yaptıkları çalışmada okul öncesi çocuklarının ODÖO ile birlikte bilişsel, dilsel, sosyal-duygusal, motor becerilerinin geliştiğini ifade etmişlerdir. Kuloğlu vd. (2023) fen bilimleri ve okul öncesi öğretmenlerinin ODÖO'ya yönelik görüşlerini inceledikleri çalışmada öğretmenlerin ODÖO'yu çok önemli ve kalıcı öğrenmede etkili bulduklarını belirtmişlerdir.

Millî Eğitim Bakanlığı, değerler eğitimini okul öncesi dönemde çocuklara verecek olan okul öncesi öğretmenlerinin bu değerlerin kalıcı olarak çocuklara aktarılabilmesinde ODÖO'nun da kullanılabileceğini programlarda belirtmektedir. ODÖO'nun etkin uygulanabilmesi, etkinlik sırasında istenilen öğrenmelerin gerçekleşebilmesi, değerler eğitiminin bu süreçte ki yerine dair öğretmenlerin bilgileri, tutumları, görüşleri büyük önem taşımaktadır (Sevinç Özgen ve Tantekin Erden, 2024).

Bu çalışma ile okul öncesi öğretmenlerinin ODÖO'ya, bu ortamların değerler eğitimine olan etkilerine dair görüşlerinin araştırılması amaçlanmıştır.

Araştırma soruları:

- 1) ODÖO'nun okul öncesi çocuklarına kazandırdığı değerler nelerdir?
- 2) ODÖO'nun değerler eğitimine katkısında öğretmenin rolü nasıl tanımlanabilir?
- 3) ODÖO'nun değerleri kazandırmasına yönelik sağladığı katkılar nelerdir?
- 4) Okul öncesinde ODÖO'nun değerler eğitiminde daha etkili kullanılabilmesi için hangi önerilerde bulunulabilir?

2. YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma da nitel araştırmalardan olgubilim deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmalar, olayları inceleyerek, röportajlar, ses kayıtları, video kayıtları gibi çeşitli kaynaklardan verilerin toplanarak bu veriler üzerinden incelemelerin ve yorumların yapılmasıdır (Creswell and Poth, 2016). Olgubilim deseni, bireylerin deneyimledikleri olguya ilişkin oluşturdukları anlamlara odaklanmaktadır (Sart, 2021). Bu yaklaşım, eğitim öğretim süreçlerinde ODÖO'yu tercih eden okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerini almak ve incelemek, yorumlamak amacıyla tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim öğretim yılında Elazığ'da resmi kurumlarda görev yapmakta olan ODÖO'yu deneyimlemiş 15 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme, araştırma problemine uygun niteliklere sahip bireyleri seçmeye denir (Büyüköztürk vd. 2024). Katılımcılar "Ö1, Ö2....Ö15" şeklinde kodlanmıştır. Bu çalışma grubunun seçilmesinin nedeni değerler eğitimin okul öncesi öğretmenleri tarafından erken çocukluktan itibaren verilmeye başlanması gerekmektedir. Dolayısıyla Millî Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitim temel ilkeleri arasında değerler eğitiminin önemine vurgu yapmıştır (MEB, 2024b).

Tablo 1*Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler*

		N	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	15	100
Öğrenim Durumu	Lisans	13	86,6
	Lisansüstü	2	13,4
Kıdem	0-5 yıl	6	40
	6-10 yıl	5	33,4
	11 yıl ve üzeri	4	26,6

Çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler incelendiğinde bütün katılımcıların kadın olduğu görülmüştür. Çalışma grubundaki 2 öğretmenin lisansüstü (%13,4) geriye kalan 13 öğretmenin ise (%86,6) lisans mezunu olduğu görülmüştür. Çalışma grubundaki 6 okul öncesi öğretmenin 0-5 yıl arası (%40), 5 öğretmenin 6-10 yıl (%33,4) ve 4 öğretmenin ise 11 yıl ve üzeri (%26,6) kıdeme sahip olduğu görülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin ODÖÖ'nün değerler eğitimi üzerindeki etkilerine ilişkin görüşlerini derinlemesine incelemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veri toplama aracı, araştırmanın temel amacı olan değerler eğitimi ve ODÖÖ ilişkisini ortaya koymaya yönelik olarak, literatür taraması sonucunda belirlenen temalar doğrultusunda araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Görüşme formunda yer alan soruların kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla form taslağı, alanyazın bilgisine sahip üç akademisyen ve bir deneyimli okul öncesi öğretmenin görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan elde edilen geri bildirimler doğrultusunda sorular içerik ve ifade açısından gözden geçirilmiş, gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Hazırlanan görüşme formunun uygulanabilirliğini değerlendirmek amacıyla pilot çalışma üç okul öncesi öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama sürecinde elde edilen bulgular doğrultusunda soruların anlaşılabilirliği ve açıklığı üzerinde tekrar düzenlemeler yapılmış ve görüşme formuna son hali verilmiştir. Bu doğrultuda, araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu, okul öncesi öğretmenlerinin ODÖÖ'yu değerler eğitimi bağlamında nasıl değerlendirdiklerini anlamaya yönelik olarak yapılandırılmış ve uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Okul öncesi öğretmenlerinin ODÖO'nun değerler eğitimine ilişkin görüşlerini incelemek yorumlamak amacıyla hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları katılımcılara verilmiştir ve veriler gönüllülük esasına dayalı, yaklaşık 20-25 dakika sürede sessiz bir ortamda ses kaydı alınarak toplanmıştır.

Verilerin İşlenmesi ve Analizi

Elde edilen veriler MAXQDA 2018 programına yüklenerek içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizi sözcük, sözcük öbeklerinin, kavramların içeriğine odaklanan, inceleyen analize denir (Kızıltepe, 2021). Veri analizinin iç geçerliliği için bütün dökümanlar dikkatli şekilde incelenmiştir. Verilerin analizinde, veriler okundu ve kodlara bölündü, ilişkili olan kodlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturuldu. Yapılan analizler MAXMAPS aracılığıyla şekillendirilmiştir. Analiz sonuçlarının geçerliliği için hazırlanan analiz şekilleri 1 uzmana gösterilerek görüşlerine başvurulmuştur.

Araştırma Etiği

Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 30/11/2023-20222 sayılı onay alınmıştır.

3. BULGULAR

Okul öncesi öğretmenlerinin ODÖO'nun değerler eğitimi üzerindeki etkilerine ilişkin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış ve analiz edilmiştir. Analiz sonuçları MAXQDA 2018 programında yer alan şekillendirme aracı olan MAXMaps kullanılarak şekillendirilmiştir.

Tablo 2

MAXQDA 2018 Programında Yer Alan MAXMaps Aracıyla Kullanılan Semboller

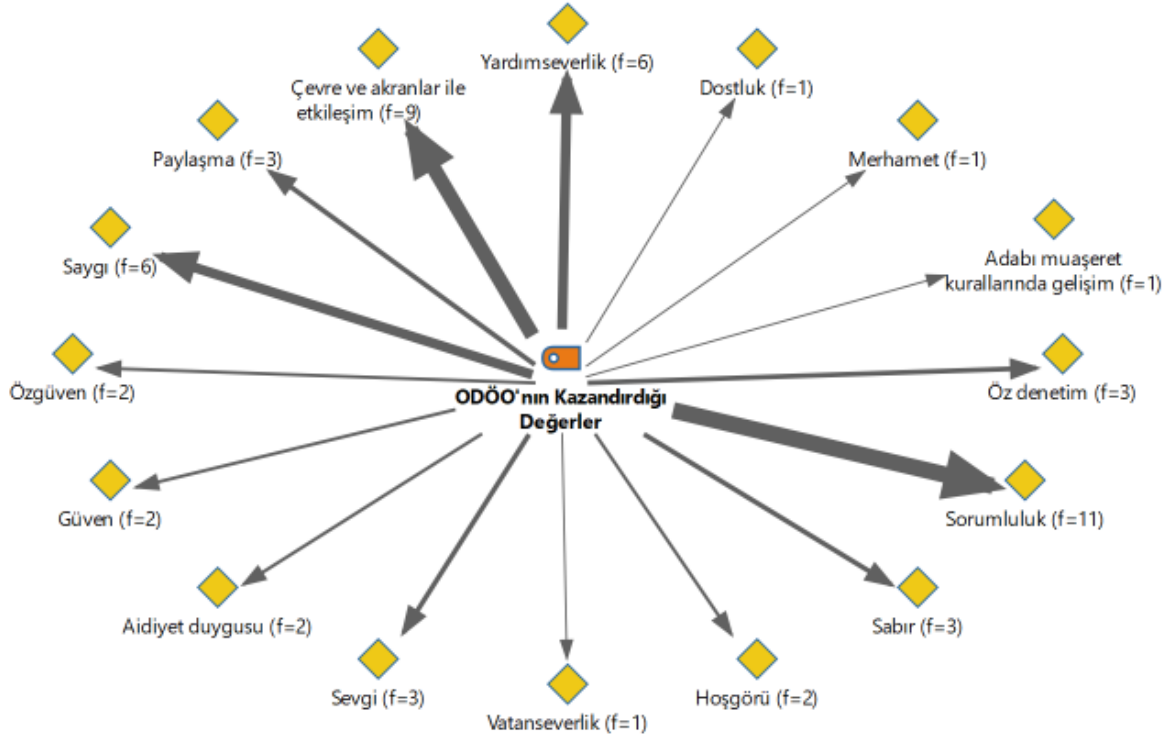
Sembol	Anlamı
	Tema
	Kategori
	Kod

Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre ODÖO'nun Çocuklara Kazandırdığı Değerler

Okul öncesi öğretmenlerinin ODÖO'nun çocuklara kazandırdığı değerlere ilişkin görüşleri alınmış ve analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1

Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre ODÖO'nun Çocuklara Kazandırdığı Değerler

Okul öncesi öğretmenleri ODÖO'nun çocuklara *sorumluluk* (f=11) duygusunu kazandırdığını, bu ortamlarda *çevreleri ve akranlarıyla etkileşim* (f=9) içerisinde olabildiklerini, çevrelerine ve insanlara karşı *saygı* (f=6) değerini kazanabildiklerini, etkinlik sırasında *yardımseverlik* (f=6) değerini de deneyimlediklerini ifade etmişlerdir. Grupla hareket etme ile *aidiyet duygularının* (f=2) geliştiği, *öz denetimlerini* (f=3) sağlamaya çalıştıklarını gözlemlemişlerdir.

Ö5: “Toplu halde hareket etmek birbirleriyle işbirliği yapmalarını, yardım etmelerini sağlıyor.”

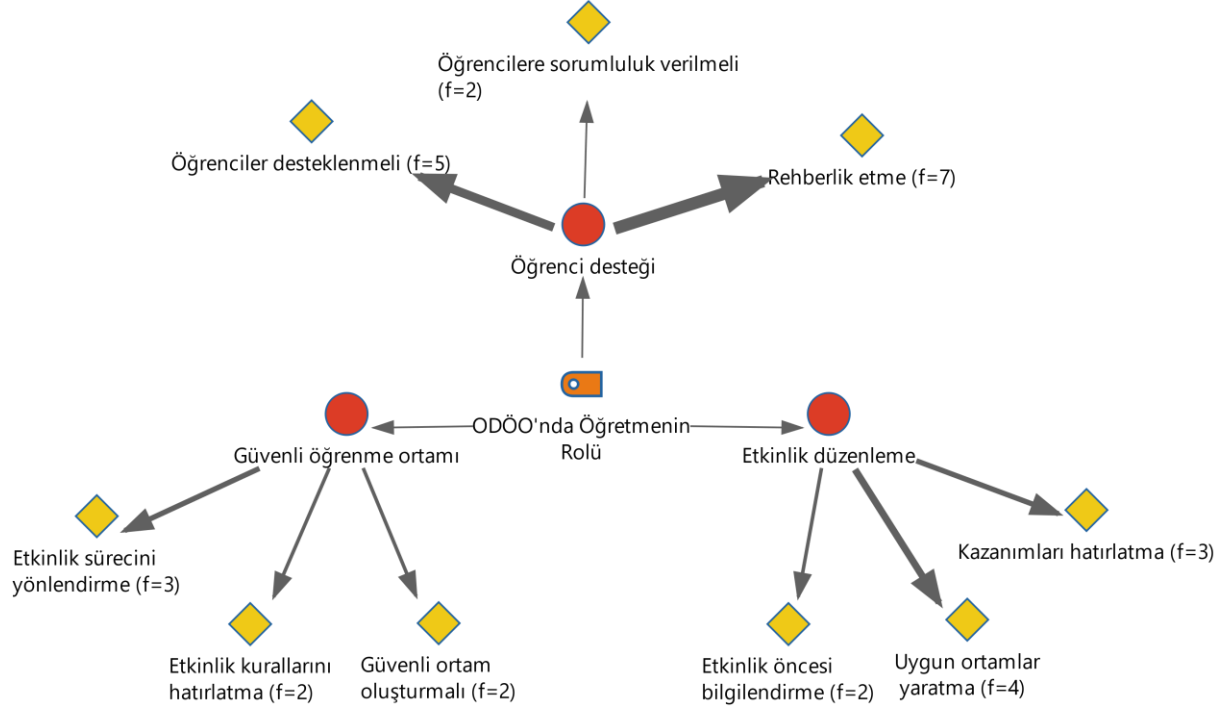
Ö9: “ODÖO etkinliklerinde en önce çocukların sorumluluk bilinçlerinin geliştiğini düşünüyorum. Çünkü alışlagelmiş eğitim ortamlarının dışına çıktıklarında birçok dikkat etmeleri gereken durumun da beraberinde oluştuğunu görüyorlar.”

Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre ODÖO'da Öğretmenlerin Rolü

Okul öncesi öğretmenlerine ODÖO'da öğretmenlerin rollerine ilişkin görüşleri alınmış ve analiz edilmiştir. Yapılan analizler Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2

Okul Öncesi Öğretmenlerinin ODÖO'da Öğretmenin Rolü

Okul öncesi öğretmenleri ODÖO'da öğretmenlerin *rehberlik etmeleri* (f=7) gerektiğini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte etkinlik öncesinde *uygun* (f=4) ve *güvenli* (f=2) okul dışı ortamın belirlenmesi, etkinlik öncesi *çocukların bilgilendirilmesi* (f=2) ve *kuralların hatırlatılması* (f=2) şeklinde görevleri vardır. Etkinlik sırasında *çocukların desteklenmesi* (f=5), onlara *sorumluluklar verilerek* (f=2) *etkinlik sürecini yönlendirmelidir* (f=3).

Ö2: “Öğretmenler gezi öncesinde çocukları bilgilendirmeli, gezi sırasında rehberlik etmeli, kuralları hatırlatmalıdır.”

Ö6: “Öğretmen kazandırmayı hedeflediği değerlere göre güvenli okul dışı öğrenme ortamları seçerek etkinlikleri planlar ve hatırlatır.”

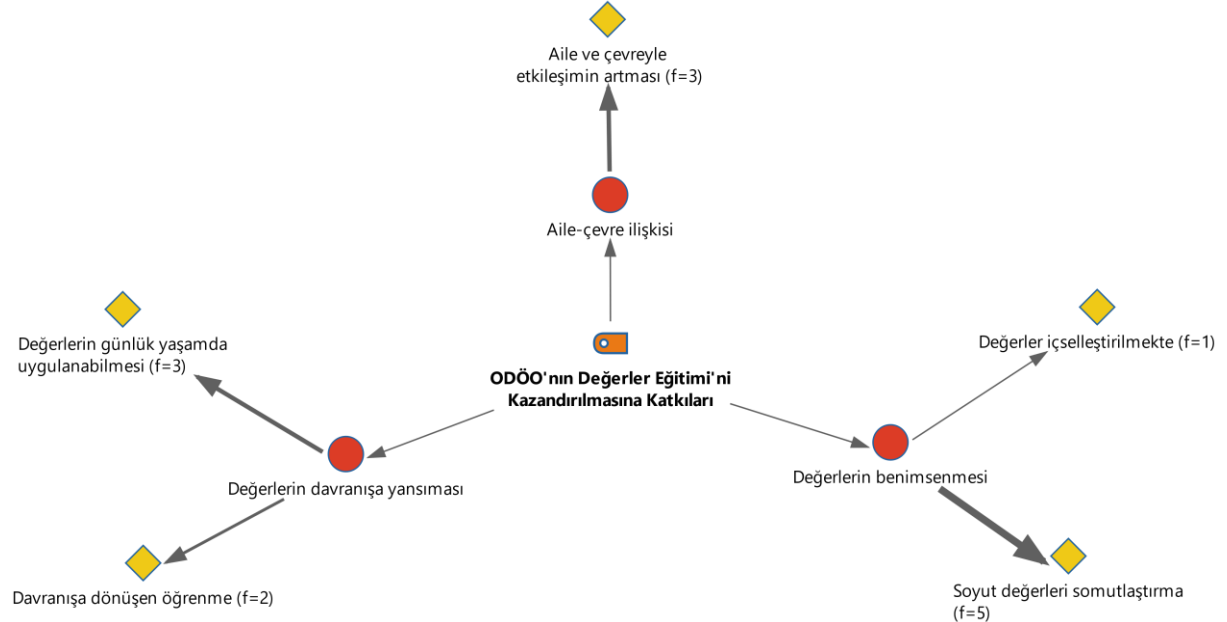
Ö15: “Öğretmen, etkinliği planlayan, yol gösteren roldedir. Dikkat edilmesi gereken noktaları gösteren, gözlem yapmaları için olanak sağlayan, çocukların yorum yapmalarını destekleyen bir roldedir.”

Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre ODÖO'nun Değerleri Kazandırmasına Yönelik Katkıları

Okul öncesi öğretmenlerinin ODÖO'nun değerleri kazandırmasına yönelik katkılarına ilişkin görüşleri alınmıştır ve analiz edilmiştir. Elde edilen analiz sonuçları Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3

Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre ODÖO'nun Değerler Eğitimi'nin Kazandırılmasına Katkıları

Okul öncesi öğretmenleri ODÖO'nun değerler eğitiminin kazandırılmasına katkıları üzerine görüşleri alınmıştır ve 3 kategorinin ortaya çıktığı görülmüştür: Değerlerin benimsenmesi, değerlerin davranışa yansımaları, aile-çevre ilişkisi. Okul öncesi öğretmenleri ODÖO'nun değerler eğitiminin içerisinde yer alan *soyut kavramları somutlaştırdığını* (f=5) ifade etmişlerdir. ODÖO, çocukların *günlük yaşamda değerleri uygulayabildiğini* (f=3) ve *davranışa dönüşen değerler* (f=2) çocuklarının *değerleri içselleştirmesine* (f=1) destek sağlayacaktır.

Ö2: “ODÖO'nun değerler eğitimiyle çocukların aile ve çevreleriyle olan etkileşimi artıracak yadsınamaz bir gerçektir.”

Ö11: “ODÖO'da yapılan etkinlikler soyut olan değerleri somutlaştırma bakımından, okul öncesi dönemde en önem verilmesi gereken etkinliklerdendir. Çocuğu ezberden sadece anlatıma dayalı öğretimden uzaklaştırıp çocuğun birebir dokunup, hissedip, yaparak yaşayarak öğrenmesine fırsat tanır.”

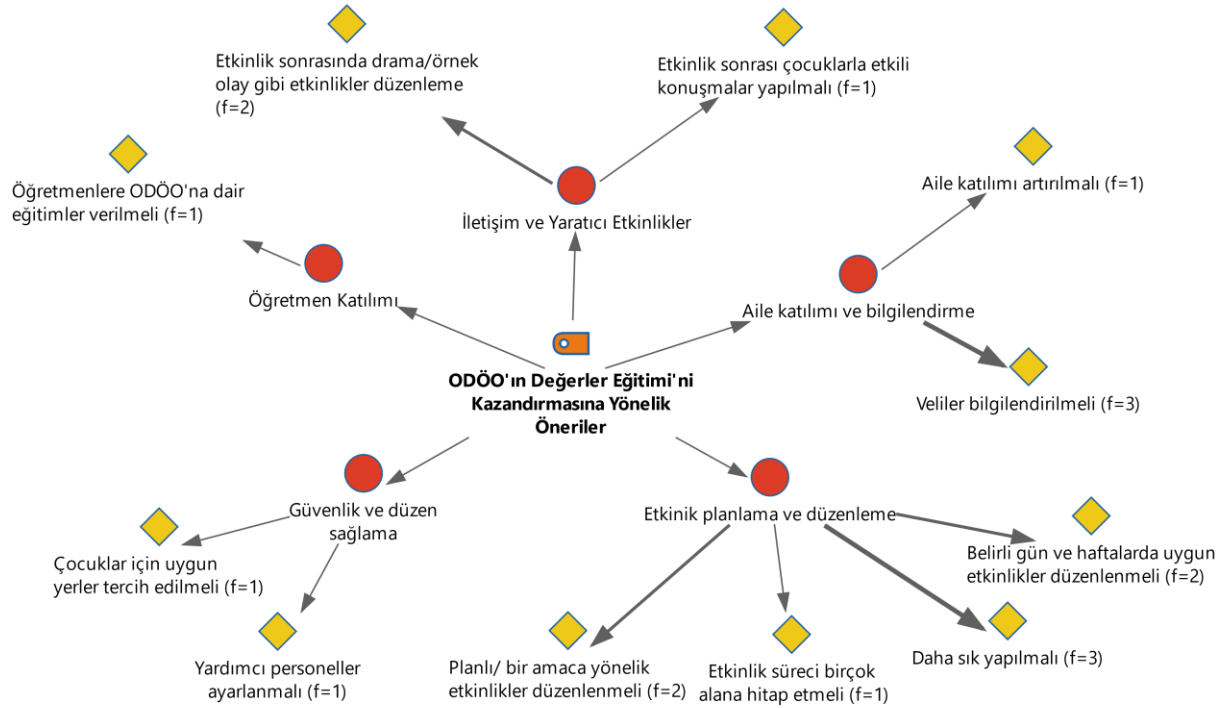
Ö14: “Okul dışı öğrenme ortamları, birçok deneyimi ve fırsatı çocuğa ilk elden sunduğu için değer kazanımı açısından da oldukça faydalıdır.”

Okul Öncesi Öğretmenlerinin ODÖO'nun Değerler Eğitimi'nde Etkili Olabilmesi İçin Önerileri

Okul öncesi öğretmenleri ODÖO'nun değerler eğitiminde daha etkili olabilmesi için öneriler sunmuşlardır. Görüşleri analiz edilmiş ve Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 4

Okul Öncesi Öğretmenlerinin ODÖO'nun Değerler Eğitimi'nde Etkili Olabilmesi İçin Önerileri

Okul öncesi öğretmenleri ODÖO'nun değerler eğitiminde daha etkili olabilmesi için önerilerini ifade etmişlerdir. Bu önerilerin 5 kategoriye ayrıldığı görülmüştür: *etkinlik planlama ve düzenleme*, *aile katılımı ve bilgilendirme*, *iletişim ve yaratıcı etkinlikler*, *öğretmen katılımı*, *güvenlik ve düzen sağlama*. Öğretmenler ODÖO'nun değerler eğitiminde daha etkili olabilmesi için bu tür etkinliklerin *daha sık yapılması* (f=3) gerektiğini önermişlerdir. Bu etkinliklerin rastgele değil *planlı bir amaca yönelik şekilde düzenlenmesi* (f=2) gerektiğini ve *etkinlik sonrasında drama/örnek olay gibi etkinlikler düzenlenerek* (f=2) öğrenmelerin pekiştirilmesini önermişlerdir. Bunlarla birlikte *velilerin bilgilendirilmesi* (f=3) gerektiğini ve *velilerinde sürece dahil edilmesi* (f=1) gerektiğini belirtmişlerdir.

Ö6: “Daha etkili olması için aile katılımı daha çok desteklenip, veliler bilgilendirilmelidir.”

Ö7: “Çocuklara uygun yerler tercih edilmeli.”

Ö10: “Belirli gün ve haftaların takip edilerek o günlere özel yerler ODÖO olarak seçilmelidir.”

Ö15: “ODÖO’da gerçekleşen öğrenimler sonrasında hikayeleştirme, drama gibi yöntemlerle öğrenmeler pekiştirilmelidir.”

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi ve ODÖO’nun değerler eğitimi üzerindeki etkilerine dair görüşleri alınmıştır. Çalışmanın bu bölümünde bulgular tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Okul öncesi öğretmenleri ODÖO’nun öğrencilere katkıları içerisinde değerler eğitiminin de yer aldığı bilgisine sahip oldukları, ifade ettikleri görüşlerden anlaşılabilmektedir. ODÖO’da çocukların sorumluluk, çevre-akran işbirliği, saygı, sevgi, yardımseverlik gibi birçok değeri kazanabileceklerini belirtmişlerdir. ODÖO’ya toplu bir şekilde gitmek gelmek, etkinlik sırasında çevreleriyle ve akranlarıyla kurdukları etkileşim, etkinlik sonrasında yapılan paylaşımlar çocukların değerleri yaşamalarına olanak tanımaktadır. Dere ve Çifçi (2022) yaptıkları çalışmada ODÖO’nun saygı, yardımseverlik, sorumluluk, sevgi gibi birçok değeri geliştirdiği sonucuna ulaşmışlardır. Tuuling vd. (2018) yaptıkları çalışmada doğa gezilerinin yapılması çevre bilincini geliştirdiği gibi çevreye karşı sorumluluk duygusunun da gelişimini destekleyeceğini belirtmişlerdir.

ODÖO çok yönlü bir süreçtir. Okul öncesi öğretmenleri ODÖO için öğretmenlere birçok rol tanımlamışlardır. Öğretmenler, etkinlik öncesinde öğrencilere ve amaçlara uygun olacak şekilde ODÖO belirleyebilmeli ve bu ortam çocuklar için güvenli hale getirebilmelidir. Bunlarla birlikte çocuklar etkinlik öncesi bilgilendirilir ve etkinlik sırasında yönlendirmeler ile çocuklar desteklenir ve onlara rehberlik yapılır. Bütün bu roller arasında en fazla öğretmenin süreçte rehber olması yer almıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin ifade ettikleri öğretmen rolleri onların bu süreçteki görevlerini farkında olduklarını bilinçli olduklarını bildirebilmektedir. Kiviranta vd. (2023) yaptıkları çalışma da okul öncesi dönemde yapılan ODÖO’yu incelemişler ve bu süreçte öğretmenlere büyük sorumluluklar düştüğünü etkinliği planlama, yönetme rolleriyle birlikte öğrenmeleri de düzenleme rolleri olduğunu belirtmişlerdir.

Okul öncesi öğretmenleri çocuklara değerleri kazandırmada ODÖO’nun katkıları arasında, soyut kavramlar olan değerlerin bu ortamlarda somutlaştırılmasıyla birlikte değerlerin çocuklar tarafından içselleşebileceğini ifade etmişlerdir. ODÖO’da değerlerin uygulanabilmesi bu değerlerin çocuklarda davranışa dönüşebilmesinde olumlu yönde katkı sağladığı öğretmenler tarafından

belirtmiştir. Öğretmenlerin bu düşünceleri onların değerler eğitiminde ODÖO'nun katkılarının farkında olduklarını göstermektedir. Yapılan birçok çalışmada ODÖO yaşantılarla birlikte çocukların değerleri algılamasında, davranışa dönüşmesinde çok önemli bir rol almakta olduğu görülmüştür. Bu durumu açıklarken doğayla iç içe olan çocukların çevresine, hayvanlara karşı sevgi ve saygısının artması, çevresiyle akranlarıyla etkileşimde olan çocuğun sorumluluk duygusunun gelişmesi, hoşgörü, yardımseverlik gibi duygularının artması örneklerine yer verilmiştir (Bardakçı ve Mart, 2023; Kuo vd. 2019; Tuuling vd. 2018).

ODÖO çocukların okul bahçesi alanlarında yaptığı etkinlikler olabileceği gibi okul sınırları dışında yerlerde olabilmektedir. Okul dışı öğrenme alanlarına ulaşım, çocukların süreç içerisindeki kontrolü, etkinlik sırasında öğrenme sürecini yönetememe gibi durumlar öğretmenlerin ODÖO'ya olumsuz tutum geliştirmelerine neden olabilmektedir. Öğretmenler bütün bu nedenlerle yaşanabilecek olası olumsuzluklara karşı yardımcı personeller olması gerektiğini önermişlerdir. ODÖO'nun değerleri kazanmasına ilişkin öğretmenler, veli işbirliğinin büyük önem taşıdığını bu nedenle velilerin sürece dair bilgilendirilmesi gerektiğini önermişlerdir. Çocukların değerleri kazanmasında ilk aşama aile ortamıdır ve aile içi yaşantılar bu süreci etkilemektedir (Özdaş, 2013). Bu nedenle veliler bilgilendirilmesi ve sürece dahil edilmesi çocukların değerlere olan bakış açısını ve davranışlarını da etkileyecektir. Planlı/ amaca yönelik etkinlikler düzenlenmesi gerektiğini, etkinlik sonrasında çocuklarla etkili sohbetler yapılarak öğrenmeleri kalıcı hale dönüştürülmeye çalışılabilir. Çağlayan vd. (2024) yaptıkları çalışmada ebeveynlerin ODÖO'da gerçekleşen etkinliklere katılmasının ve sonrasında çocuklarıyla etkinlik hakkında etkili konuşmalar yapmalarının çocuklarının öğrenmelerini geliştirmede büyük rol oynadığını ve bu sürecin daha sağlıklı ilerleyebilmesi adına yardımcı personel desteğinin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Callanan vd. (2019) okul dışı öğrenme ortamlarından biri olan müze etkinliğinde ebeveynlerin de olmasının çocuklar üzerindeki etkisini incelemişlerdir ve sonucunda etkinlik sırasında ve sonrasında çocuk ile iletişim halinde olunmasının çocuğun öğrenmelerine katkıda bulunduğunu göstermişlerdir.

ODÖO, çocukların değerleri davranışa dönüştürmelerinde, deneyimlemelerinde önemli bir yere sahiptir. Etkinlik öncesinde öğretmenlerin hangi etkinlikle hangi değer kazanılması amaçlandığını önceden belirlemeleri çocukların etkinlik sırasındaki öğrenmelerini düzenleyecektir ve yanlış ya da eksik öğrenmelerin önüne geçebilecektir. Etkinlikler sırasında değerlerin somutlaştırılarak çocukların öğrenmelerinin kalıcı hale gelebilmesi için etkinlik sırasında dönütler verilebilir ve etkinlik sonrasında çocuklarla konu üzerine sohbetler gerçekleştirilebilir. ODÖO öğretmenlerin yönettiği rehberlik ettiği süreçlerdir. Bu öğrenme ortamlarının etkili olabilmesi için öğretmenler hizmet içi eğitimlerle sürece ilişkin bilgilendirilmelidir. Öğretmenlerin bilinçli olması ODÖO'ya etkinlik düzenlemesinde motivasyonlarını artıracaktır. Çocukların öğrenmelerinde velilerin etkisi yadsınamaz bir gerçektir.

ODÖO hakkında bilgilendirilen ve etkinliklere katılım sağlamaları desteklenen veliler ile bu ortamlar daha etkili hale getirilebilir.

KAYNAKÇA

- Bardakçı, M. N. & Mart, M. (2023). Okul dışı öğrenme ortamlarındaki değerler eğitiminin okul öncesi eğitimde uygulanması açısından değerlendirilmesi: Sistematiik literatür taraması. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 52-71. <https://doi.org/10.55008/te-ad.1352579>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö. Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2024). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (36.Baskı). Pegem Akademi.
- Callanan, M.A., Legare, C.H., Sobel, D.M., Jaeger, G.J., Letourneau, S., McHugh, S.R., et al. (2019). Exploration, Explanation, and Parent–Child Interaction in Museums. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 85(1). <https://doi.org/10.1111/mono.12412>
- Canning, N. (2010). The influence of the outdoor environment: Den-making in three different context. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18(4), 555–566.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage Publications.
- Çağlayan, İ., Çapar, B., & Şahin Zeteroğlu, E. (2024). Perspectives of teachers, guides, and parents as stakeholders in out-of-school learning environments. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 1–18. <https://doi.org/10.1080/14729679.2024.2371152>
- Dere, F. & Çifçi, T. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarının pedagojik katkılarına ilişkin görüşleri. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 11(4), 681-695.
- Gerber, B.L., Marek, E.A., & Cavallo, A.M.L. (2001). Development of an informal learning opportunities assay. *International Journal of Science Education*, 23(6), 569-583.
- Johansson, I. & Sandberg, A. (2012). Learning and knowledge development in preschool teacher education and practicum. *Early Child Development and Care*, 182 (7), 907-920.
- Kızıltepe, Z. (2021). İçerik analizi. F. N. Seggie, Y. Bayyurt (ed.) *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları* (s.260-274). Anı Yayıncılık.
- Kiviranta, L., Lindfors, E., Rönkkö, M. & Luukka, E. (2024). Outdoor learning in early childhood education: Exploring benefits and challenges. *Educational Research*, 66(1). <https://doi.org/10.1080/00131881.2023.2285762>

- Kuloğlu, A., Özer, M., Tutuş, F. & Orhan, F.G. (2023). Fen bilgisi ve okul öncesi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin farkındalıkları. *International Education Congress*. Ankara.
- Kuo, M., Barnes, M. & Jordan, C. (2019). Do experiences with nature promote learning? Converging evidence of a cause and effect relationship. *Frontiers in Psychology*. 10. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00305>.
- Mann, J., Gray, T., Truong, S., Brymer, E., Passy, R., Ho, S., Sahlberg, P., Ward, K., Bentsen, P., Curry, C., & Cowper, R. (2022). Getting out of the classroom and into nature: A systematic review of nature-specific outdoor learning on school children's learning and development. *Frontiers in Public Health*, 10, 1–12. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.877058>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2022). *Değerler eğitimi öğretim programlarında yer Alan kök değerler temalı etkinlik kitabı*. MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024a). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Eylem-Değer-Eylem çerçevesi*. <https://tymm.meb.gov.tr/beceriler/erdem-deger-eylem-cercevesi>
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024b). *Okul Öncesi Eğitim Programı*.
- Ocak, İ. & Korkmaz, Ç. (2018). Fen bilimleri ve okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Field Education*, 4(1), 18-38.
- Özdaş, F. (2013). *Ortaokullarda değerler eğitimi ve istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin öğretmen davranışlarının değerlendirilmesi* [Doktora tezi, Fırat Üniversitesi]. Fırat Üniversitesi Açık Erişim Sistemi. <https://openaccess.firat.edu.tr/xmlui/handle/11508/12220>
- Salmi, H. S. (1993). *Science Centre Education: Motivation and Learning in Informal Education*. University of Helsinki Department of Teacher Education.
- Sart, G. (2021). Fenomoloji ve yorumlayıcı fenomolojik analiz. . F. N. Seggie, Y. Bayyurt (Ed.). *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları* (s.74-84). Anı Yayıncılık.
- Schürmann, L. & Quaiser-Pohl, C. (2022). Out-of-school learning levels prior achievement and gender differences in secondary school students' motivation. *International Journal of Educational Research Open*, 3, 1-10.
- Sevinç Özgen, E., & Tantekin Erden, F. (2024). Field trips as gateways to out-of-school learning: perspectives and practices among preschool teachers. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 1–17. <https://doi.org/10.1080/14729679.2024.2428670>
- Tuuling, L., Õun, T., & Ugaste, A. (2018). Teachers' opinions on utilizing outdoor learning in the preschools of Estonia. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 19(4), 358–370. <https://doi.org/10.1080/14729679.2018.1553722>

Uzun, M., & Köse, A. (2017). Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (23), 305–338.

Yıldırım, Y. (2019). *Okul dışı etkinlik temelli değerler eğitimi programının öğrencilerin etkin vatandaşlık değerlerine etkisi* [Doktora tezi, Siirt Üniversitesi].
https://www.researchgate.net/publication/343055246_okul_disi_etkinlik_temelli_degerler_egitimi_programinin_ogrencilerin_etkin_vatandaslik_degerlerine_etkisi

Yıldırım, G. & Özyılmaz Akamca, G. (2017). The effect of outdoor learning activities on the development of preschool children. *South African Journal Of Education*, 37(2), 1-10.
<https://doi.org/10.15700/saje.v37n2a1378>

Extended Abstract

Values are abstract concepts, and children in the preschool age group may have problems understanding these concepts at times. Therefore, materializing values for children is very important for them to learn and internalize these concepts. Transforming abstract values into material experiences in the preschool period may enable children to understand such values better and reflect them in their behaviors. In this context, it could be argued that out-of-school learning environments play a significant role in the process of values education. Out-of-school activities may enable children to learn through direct experience, materializing abstract concepts. Such environments support children to observe, learn actively and interact with their environment. In out-of-school environments, children may participate in activities that support their cognitive and psychomotor development using different sensory organs. Such environments contribute to permanent learning of values as they present a learning process open to discovery, in which children actively participate. When children find the opportunity to observe, experience, and interact with the environment, they can internalize values more effectively. Activities performed in out-of-school learning environments may help children learn important values such as responsibility, self-confidence, benevolence, and sharing. Transformation of values from abstract into material experiences enables children to learn them by practicing in their lives. This study aims to investigate opinions of preschool teachers on the contributions of out-of-school learning environments to values education. The study was made using a phenomenological design, which is one of the qualitative research methods. This method aims to have an in-depth understanding of participant experiences and in this context, it was selected as a suitable method to learn the opinions of preschool teachers regarding out-of-school learning environments. A semi-structured interview form was used in data collection. The interview form was first presented to preschool teachers through a pilot application, and required edits were made based on the feedback collected from teachers to give its final shape. The study was conducted through face-to-face interviews with 15 preschool teachers working at public schools under the Ministry of National Education in Elazığ province in the 2023-2024 school year. Sample group was determined with criterion sampling, which is one of the purposeful sampling methods. In this method, preschool teachers experienced in out-of-school environments and values education were selected. The data collected were uploaded to MAXQDA 2018 program and analyzed using the content analysis method. Content analysis allows for the systematic analysis of data and categorize opinions of participants into themes and codes. Participants mentioned that children display active participation in out-of-school environments, bringing their feelings of curiosity to the forefront, and they become open to discovering and learning with this process. This situation increases interaction of children with their environments, transforming their values into a material state. Teachers expressed that out-of-school learning environments support cognitive, emotional, and social developments of children while simultaneously encouraging their holistic development. It was mentioned that out-of-school learning environment supported children's learning by using multiple sensory organs, contributing to their development in this process. Teachers emphasized out-of-school activities such as vocational workshops, nature visits, science centers, picnics, and local tradesmen visits. Such activities enable children to form a closer bond with their environments, enriching their learning processes with material experiences. In addition, out-of-school activities were described as contributing to children's development of social skills, their ability to work coherently in a group, and internalization of social values. The guidance role of teachers is very significant regarding transmission of values to children. Teachers give correct guidance to children during activities, supporting their

learning processes. In this process, materializing values may help learning of children become permanent. Planning by teachers before activities, regarding which value would be developed through which activity, would regulate learning processes of children, preventing their wrong learning. In addition, chatting with children about the subject after the activities may help reinforcement of learned values. Out-of-school learning environments are processes in which teachers guide and direct, and they must be informed with in-service trainings for these environments to be useful. Awareness of teachers would increase their motivation to organize activities in out-of-school learning environments. Support of parents is also important in children's learning. Parents who are informed about out-of-school learning environments and supported to participate in activities can make children's learning processes more effective. Consequently, it could be argued that out-of-school learning environments could enrich the process of values education, enabling children to learn abstract values with material experiences. Teachers' guiding role, activity planning, and support of parents in this process are very important.